PLAN DZIAŁANIA
KT 311
ds. Konserwacji Dóbr Kultury

SPIS TREŚCI

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT 2
2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT 2
3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT 4
4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT 5
5. CZŁONKOSTWO W OT 5
6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI 5
7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC 6
8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT 6
9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH OT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE 6

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT

Komitet Techniczny ds. Konserwacji Dóbr Kultury jest młodym komitetem, powołanym przez Polski Komitet Normalizacyjny w marcu 2011 roku. KT współpracuje z komitetem CEN/TC 346 *Conservation of Cultural Property.*

Komitet Techniczny 311 ds. Konserwacji Dóbr Kultury zajmuje się następującymi zagadnieniami:

- terminologia,
- metody badań i analiz służących charakteryzowaniu materiałów wchodzących w skład obiektów ruchomego i nieruchomego dziedzictwa kultury,
- metody badań i analiz czynników oraz procesów niszczących obiekty dziedzictwa kultury,
- materiały i technologie stosowane w planowaniu, dokumentowaniu i wykonywaniu konserwacji, restauracji, i renowacji dóbr kultury,
- metody i procedury służące bezpiecznemu udostępnianiu społeczeństwu i odpowiedzialnej ochronie dóbr kultury uwzględniającej koszty finansowe, społeczne i środowiskowe takich działań.

Działalność na polu normalizacji europejskiej w zakresie konserwacji i restauracji obiektów dziedzictwa jest podstawą jednolitego naukowego podejścia do rozwiązywania problemów i innowacji w tym zakresie. Działalność ta będzie wspierać pracę specjalistów w zakresie ochrony dóbr kultury, sprzyjać wymianie informacji oraz współpracy pomiędzy ekspertami, oraz przyczyni się do ujednolicenia metod na obszarze europejskim.

Rynek związany z konserwacją dóbr kultury obejmuje znaczną liczbę małych i średnich przedsiębiorstw, takich jak: firmy budowlane, zajmujące się robotami ziemnymi, wykonujące instalacje (np. oświetlenie, systemy grzewcze) itd.; firmy transportowe; producenci narzędzi i urządzeń pomiarowych, kontrolnych i analitycznych; laboratoria badawcze; producenci różnych materiałów: farb, tworzyw sztucznych, szkła, papieru, cementu, wyrobów drewnianych. Opracowane normy są przeznaczone również dla innych niż przedsiębiorstwa stron zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kultury: właścicieli obiektów zabytkowych, instytucji zarządzających zasobami dziedzictwa (urzędy konserwatorskie różnego szczebla, muzea, archiwa, biblioteki) oraz grup zawodowych takich jak konserwatorzy, muzealnicy, archeolodzy, architekci, urbaniści, badacze z różnych dziedzin wspierających ochronę dziedzictwa itp.

Prace normalizacyjne związane z określaniem wymagań i charakterystyk materiałów, wyposażenia, stosowanych technologii, mogą przyczynić się do polepszenia istniejących materiałów, narzędzi oraz urządzeń, i wspierać rozwój nowych dla coraz bardziej konkurencyjnego rynku europejskiego.

2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT

2.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają opisane poniżej uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe.

Należy podkreślić, że ochrona dziedzictwa kultury jest jednym z priorytetów politycznych Unii Europejskiej wyrażonych w artykule 128 p. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, który to zapis wskazuje dziedzictwo kulturowe jako priorytetowe pole działania (obejmujące zarówno zabytki ruchome jak i nieruchome) przez konserwację i ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim oraz uwzględnienie dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionalnym i tworzeniu miejsc pracy, turystyce i środowisku, oraz badaniach.

Przytoczony kontekst prawny powoduje znaczne zaangażowanie Komisji Europejskiej w udoskonalanie ochrony dziedzictwa. Komisja od 1986 roku finansuje badania wspierające wszelkie aspekty tej ochrony w ramach kolejnych Programów Ramowych Badań i Rozwoju. W ciągu sześciu zakończonych Programów Ramowych wsparcie finansowe uzyskało łącznie 70 projektów badawczych. Kończący się 7. Program Ramowy realizowany w latach 2007-2014 utrzymał badania nad ochroną dziedzictwa wśród priorytetów badawczych. Program Ramowy został zakończony, podobnie jak jego następca Horyzont 2020 (realizowany w latach 2014-2020), a obecnie (od wiosny 2021 r.) realizowany jest program Horyzont Europa.

Należy w końcu podkreślić, że wielkie znaczenie jakie rządy europejskie przywiązują do badań nad ochroną dziedzictwa znalazło odzwierciedlenie w podjętej w grudniu 2009 decyzji Rady Konkurencyjności Rady Europy o powołaniu nowej Wspólnej Inicjatywy Programowej 'Dziedzictwo Kultury a Zmiana Globalna: nowe wyzwanie dla Europy'. Do Inicjatywy przystąpiło 17 krajów członkowskich Unii Europejskiej i z Unią stowarzyszonych, w tym Polska.

Jest rzeczą ważną, aby wiedzę uzyskaną w wyniku opisanych badań, unikatową w skali globalnej, wykorzystać przy przygotowaniu Norm Europejskich w omawianym obszarze. Konserwacją dóbr kultury zajmuje w Polsce w znaczącej części sektor prywatny, co związane jest z różnorodnością przedsiębiorstw biorących bezpośredni udział w pracach konserwatorskich lub pośrednio przez dostarczanie odpowiednich narzędzi i materiałów. Firmy, których profil działalności oparty jest na wykonywaniu kompleksowych usług budowlano-konserwatorskich, oferują m.in.: modernizację i konserwację zabytków, przeprowadzanie badań konserwatorskich, dostarczanie orzeczeń i ekspertyz i inne.

Swoje miejsce w konserwacji zabytków zajmują także przedsiębiorstwa oferujące specjalistyczne materiały budowlane i remontowe, sprzęt budowlany i narzędzia, materiały konserwatorskie, instrumenty i wyposażenie techniczne dla konserwatorów; istotne miejsce mają firmy zajmujące się techniką bezpieczeństwa.

Wśród instytucji publicznych, w zakresie ochrony dóbr kultury główne miejsce zajmuje Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz instytucje mu podległe. Działania podejmowane przez Ministerstwo to między innymi koordynacja zadań w zakresie upowszechniania zagadnień związanych z ochroną i konserwacją zbiorów oraz współpraca w tym zakresie z jednostkami ochrony zabytków, prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie ochrony zabytków kultury, wykorzystania zasobów dziedzictwa, w powiązaniu z systemami ochrony w krajach Unii Europejskiej i innymi [1]. Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego podlegają także: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzeów. Ministerstwo sprawuje także nadzór merytoryczny nad pracami Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków.

Podmiotami zaangażowanymi w praktyczną ochronę dziedzictwa są również organizacje pozarządowe (np. Stowarzyszenie Architektów Polskich, Stowarzyszenie

Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszenie Muzealników Polskich) i organizacje międzynarodowe (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation UNESCO, International Councill of Museums ICOM, International Council on Monuments and Sites ICOMOS).

Od strony badawczej służącej diagnostyce dóbr kultury, rozpoznaniu procesów prowadzących do utraty wartości obiektów dziedzictwa oraz opracowaniu nowych i innowacyjnych metod ich ochrony, istotne miejsce zajmują Uniwersytety, Akademie Sztuk Pięknych, laboratoria badawcze Muzeów oraz Instytuty Polskiej Akademii Nauk.

2.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

W wymiarze ekonomicznym zasoby dziedzictwa są podstawą przemysłów kultury Polski i Europy, w szczególności turystyki kulturalnej. Wokół zabytków rozwijają się rynki usług turystycznych, które przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju oraz zwiększenia zatrudnienia i zamożności w lokalnych społecznościach.

Głównymi źródłami finansowania projektów pośrednio związanych z ochroną dziedzictwa w Polsce (np. informacyjnych, edukacyjnych), są:

- środki finansowe z budżetu państwa, przyznawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- środki z Funduszy Europejskich, dystrybuowane na poziomie krajowym;
- środki z Regionalnych Programów Operacyjnych, dystrybuowane na poziomie województw;
- środki z Europejskich programów specjalnych, współpracy transgranicznej itp.;
- środki samorządowe;
- środki wojewódzkie, przyznawane przez marszałków województw i wojewodów

Łączna suma wydatków publicznych, tj. wydatków budżetu państwa i jednostek samorządów terytorialnych (po odjęciu transferów) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2011 r. wyniosła 8077,3 mln zł (o 2,6 % mniej niż w 2010 r.). Większość wydatków publicznych (82,4 %), tak jak przed rokiem, stanowiły wydatki z budżetów samorządów terytorialnych (83,4 % w 2010 r.).[2]

Obecnie normy PN stosowane są w przedsiębiorstwach działających w szeroko zdefiniowanym rynku konserwatorskiego, ale również przez inne strony obszaru ochrony dziedzictwa: właścicieli obiektów zabytkowych, instytucje zarządzające zasobami dziedzictwa (urzędy konserwatorskie różnego szczebla, muzea, archiwa, biblioteki) oraz grupy zawodowe takie jak archeolodzy, architekci, urbaniści, naukowcy itp.

W przyszłości Komitet Techniczny 311 planuje dalsze tłumaczenia, jeżeli tylko uda się pozyskać odpowiednie środki finansowe.

3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT

Brak aspektów środowiskowych związanych z pracami KT 311.

4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT

Dzięki dalszym pracom nad normami z zakresu tematycznego KT 311, będzie można odnieść następujące korzyści:

- podniesienie efektywności diagnostyki i obniżenie jej kosztów,
- obniżenie kosztów badań,
- rozwój i poprawianie jakości wyrobów, materiałów, wyposażenia i technologii stosowanych specjalnie do konserwacji dziedzictwa kultury,
- wzrost trwałości prac konserwatorskich,
- obniżenie kosztów jednostkowych procesu konserwacji,
- zwiększenie bezpieczeństwa osób biorących bezpośredni udział w pracach konserwatorskich
- wzrost efektywności wprowadzanych rozwiązań i podejmowanych decyzji

5. CZŁONKOSTWO W OT

Zgodnie z aktualnym Zarządzeniem Prezesa PKN w sprawie Organów Technicznych powoływanych przez Prezesa PKN, podstawy ich powoływania oraz zasad powoływania członków i osób funkcyjnych w tych organach, każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w OT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem OT. Każdy członek OT realizuje zadania poprzez swoich reprezentantów.

Członkostwo w OT:

- otwiera możliwość wpływania na treść tworzonych norm na poziomach międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- zapewnia dostęp do treści projektów Norm Międzynarodowych, Europejskich, krajowych w zakresie tematycznym OT;
- daje możliwość kształtowania programu prac normalizacyjnych, co pozwala właściwie planować inwestycje i w konsekwencji zyskać przewagę nad konkurencją;
- ułatwia kontakty biznesowe.

Aktualny skład OT i kontakt do Przewodniczącego OT, Sekretarza OT, właściwego Sektora WPN jest podany na stronie www.pkn.pl, w *Wykazie OT*.

6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

6.1 Cele KT

- Terminowa (zgodna z przyjętymi harmonogramami) realizacja wszystkich prac ujętych w Programie prac normalizacyjnych KT (prPN-prEN, prPN-EN),
- Znalezienie wykonawcy i wprowadzenie metodą tłumaczenia do zbioru PN dalszych Norm Europejskich,
- Zwiększenie udziału polskich ekspertów w pracach CEN/TC 346.

6.2 Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

- Aktywne uczestnictwo w głosowaniach wszystkich członków KT 311,
- Aktywne uczestnictwo w pracach i posiedzeniach KT wszystkich członków,
- Uczestnictwo w pracach komitetów technicznych europejskich,
- Wyznaczenie priorytetów przy ustalaniu Programu prac normalizacyjnych KT 311, tj. wprowadzanie do zbioru PN metodą tłumaczenia Norm Europejskich, które stanowią uzupełnienie dla norm obecnie tłumaczonych,
- Aktywne poszukiwanie źródeł finansowania tłumaczeń,
- Aktywne poszukiwanie wykonawców prac normalizacyjnych,
- Aktywny udział w powstawaniu Norm Europejskich.
- Wyrażanie opinii dotyczących prac KT.

7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) z zakresu działania OT wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN, po akceptacji OT, jest wprowadzany do programu prac OT. OT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac OT znajduje się na stronie www.pkn.pl , w *Wykazie OT,* po wybraniu numeru właściwego OT.

8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT

Czynnikami mogącymi wpływać na terminowe wykonanie prowadzonych prac normalizacyjnych oraz na wprowadzanie do programu prac nowych tematów normalizacyjnych są m.in.:

- Brak w KT ekspertów mogących ocenić poprawność postanowień projektu normy/innego dokumentu normalizacyjnego,
- Brak środków finansowych na opracowanie danej PN (w przypadku tłumaczeń),
- Konieczność poszukiwania wykonawcy danej normy,
- Kwestie prawne uniemożliwiające dalsze prowadzenie prac nad normą (np. wykryta sprzeczność z obowiązującymi w danej dziedzinie przepisami prawa).

9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH OT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Komitet Techniczny nr 311 planuje systematyczne wprowadzanie do zbioru PN polskich wersji językowych dla wybranych norm przyjętych w językach oryginału.